

Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Eräitä työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä siirrettäisiin kokeilun ajaksi kuntien hoidettavaksi. Kokeilun tavoitteena on saada tietoa siitä, parantaako kuntapohjainen palvelujen järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta ja työllisyysastetta. Kokeilun vaikutuksia arvioitaisiin kokeilun jälkeen valtioneuvoston tutkimus- ja selvityshankkeena.

Kuntakokeilu on tarkoituksenmukaista toteuttaa esitetyltä pohjalta. Sitä on kuitenkin syytä muuttaa eräiltä osin. Esitykseen liittyy myös seikkoja, jotka eduskunnan syytä ottaa huomioon.

Esityksen vaikutusarvio ei sisällä hallituksen näkemystä kokeilun työllisyysvaikutuksista. Hallitus ei siis näytä itsekään uskovan siihen, että kuntakokeilujen toteuttaminen edistäisi hallituksen tavoitetta saada seuraavaan budjettiriihen mennessä päätökset 30 000 lisätyöllistä valtionvarainministeriön toteamana. Tätä osoittaa myös se, että kokeilujen tavoitteena on selvittää sitä, edistääkö kuntapohjaiset työvoimapaalvelut työllisyyttä.

Vaikutusarvio-osiossa työllisyysvaikutukset on kuvattu muutenkin kovin ohuelti. Hämmästyttä herättää muun muassa se, että jo päättäneiden kuntakokeilujen vaikuttavuutta ei vaikutusarviossa kuvata, vaikka vaikuttavuutta on selvitetty useissa tutkimuksissa. Niiden mukaan positiivista työllisyysvaikutusta ei ole havaittavissa. Esityksen mukaiset kuntakokeilut eivät juuri poikkea jo toteutetuista kokeiluista.

Eduskunnan on syytä vaatia hallitukselta esityksiä toimista, joilla on todennettavia myönteisiä työllisyysvaikutuksia. Toimien tulee olla sellaisia, että niillä parannetaan työllisyyttä siten, että julkisten talouden tasapano paranee. Hallituksen 60 000 lisätyöllisen tavoite on asetettu siten, että sen toteuttamisella julkisen talouden rahoitustasapano kohenee 1,9 miljardilla eurolla.

Esityksen mukaan työllisyyden edistämisen kuntapohjaisen järjestämisen vaikuttavuuden odotetaan syntyvän pitkälti niistä eduista, joita kunnilla on monitoimialaisina ja asiakkaansa hyvin tuntevina toimijoina. Kokeilualueilla on mahdollisuus luoda valtiolta siirtyvistä palveluista, kuntien yleisen toimialan työllisyys- ja yrityspalveluista ja muista palveluista tehokkaita työllisyyden edistämisen palvelukokonaisuuksia.

Esityksen toteuttaminen ei kuitenkaan mahdollista aitojen palvelukokonaisuuksien rakentamista. Tämä johtuu etenkin siitä, että asiakkaita koskeva tiedonvaihto kunnan palvelujen välillä on kiellettyä. Jotta palvelukokonaisuudet voisivat syntyä, tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksia tulee laajentaa.

Kuntakokeilut saattavat johtaa työvoiman alueellisen liikkuvuuden supistumiseen. Alueellisen liikkuvuuden tukemiseksi on tärkeää vahvistaa kokeilualueilla ns. monituottajamallia hyödyntämällä yhteistyötä yksityisten koulutuksentarjoajien, henkilöstöpalvelu- sekä sosiaali- ja terveystyöryitysten kanssa. Samalla kokeilualueiden olisi pystyttävä yhteistyöhön esimerkiksi koulutushankinnoissa asiakkailleen. Yritysten rekrytointia ja työnhakijoiden mahdollisuuksia osallistua koulutuksiin ei pidä rajoittaa asuinkunnan perusteella, vaan tietoisesti tarjottava työnhakijoille työ- ja kouluttautumismahdollisuuksia koko Suomesta.